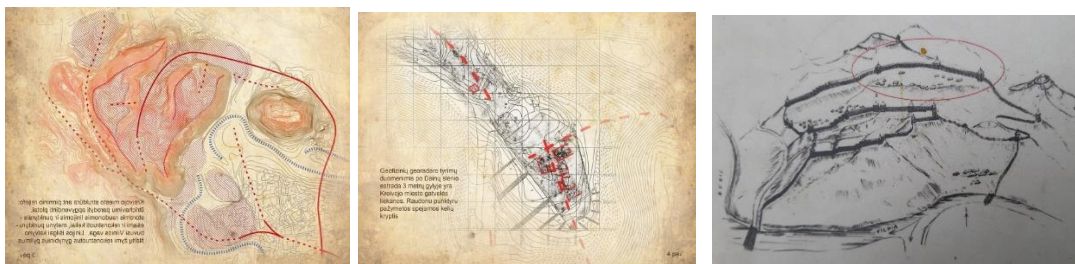

Aplankykite Kalnų parką. II dalis

Senasis medinis miestas buvo išsidėstęs aukštumoje – ant Stalo, Bekešo ir Trijų kryžių kalvų. Ilgą laiką dalis mokslininkų dvejojo dėl medinės Kreivosios pilies vietos. Manoma, kad ši pilis galėjo būti Bokšto gatvės, Bernardinų parko ar Pilies kalvos apylinkėse. 2008 – 2011 m. Kalnų parke archeologai atrado nemažai gynybinių sienų ir medinių namų užstatymo liekanų. Nustatyta, kad jau nuo akmens amžiaus čia kūrėsi pirmosios gyvenvietės, o XI – XIV a. stovėjo pirmasis medinis Vilniaus miestas, vadinamas Kreivuoju miestu arba Kreivąja pilimi. Kreivojo miesto įtvirtinimai saugojo Aukštutinės ir Žemutinės pilies prieigas, nes tuo metu dar nebuvo iškasta nauja Vilnios upės vaga. Kreivajame mieste buvo mažiausiai dvi įtvirtinimų linijos. Medinis miestas drauge su pilimi buvo sudegintas 1390 m. Vytauto žygio prieš Jogailą metu, kuomet Vytautas buvo pasitelkęs kryžiuočių pajėgas. Sudegintas miestas šioje vietoje daugiau nebeatsikūrė, nes XIV a. prasidėjo mūrinių gynybinių pastatų statybos, Gedimino kalvos papėdė tapo gana saugi ir kur kas perspektyvesnė vieta gyventi, o miestas plėtėsi į pietus nuo Žemutinės pilies.

Sąsajos su medine Kernavės gyvenvieta. To paties 1390 m. žygio metu sudeginta ir medinė Kernavės gyvenvietė. Bet Kernavėje, skirtingai nei Vilniuje, dėl sėkmingai susiklosčiusių sąlygų išliko žymiai daugiau senojo miesto liekanų ir radinių. Turtingi Kernavės archeologiniai radiniai įgalina mus geriau įsivaizduoti ir Vilniaus medinį miestą. Šie miestai buvo to paties laikotarpio ir turėjo daug bendro, jie abu siejami su Lietuvos valstybės kūrimosi pradžia Mindaugo valdymo laikais. XIII – XIV a. metu miesto dydžiu, svarba bei gynybinių įtvirtinimų pajėgumu Kernavei galėjo prilygti tik Vilnius. <https://www.kernave.org/archeologine-vietove/>

Dainų slėnis. Pažvelkime į šį slėnį iš viršaus. Tyrimų metu nustatyta, kad viena iš senojo medinio miesto gatvelių vedė link Neries per dabartinio Dainų slėnio teritoriją. Sovietiniame laikotarpyje nuspręsta pritaikyti Kalnų parką poilsiui ir pramogoms. 1955 m. statant Dainų slėnio estradą ir amfiteatrą, šiame slėnyje galimai buvęs kultūrinis sluoksnis buvo galutinai sunaikintas. Čia iki šiol tebevyksta Dainų švenčių ir kiti didieji kultūriniai renginiai.

Stalo kalnas. Kalnas taip vadinamas tik nuo XX a. vidurio, kai statant Dainų slėnio estradą, jo paviršius buvo dirbtinai sulygintas. Iki 1997 m. Kalnų parką paskelbiant Vilniaus pilių valstybiniu kultūrinio rezervatu, čia vykdavo įvairūs sostinės renginiai. 2008 – 2011 m. tyrimų metu nustatyta, kad prieš įrengiant carinę tvirtovę, kalnas buvo 2 – 4,5 m aukštesnis.

Carinė Vilniaus tvirtovė. 1831 m. prasidėjus pirmajam Lietuvos ir Lenkijos sukilimui prieš Rusijos imperiją, caras Nikolajus įsakė pastatyti Vilniaus miesto tvirtovę. Gynybinių įrenginių sistema apėmė Pilies (Gedimino) kalno, Trijų kryžių kalno ir dešiniojo Nerios kranto prieš Pilies kalną teritoriją. Buvo supilti 4 m aukščio pylimai, iškasti gilūs ir platūs (2,5 x 4,5 m) apsauginiai grioviai, ir tai labai suardė senąjį reljefą bei buvusius kultūrinius sluoksnius. Prie dabartinės Kosčiuškos gatvės pastatytos kareivinės (dabar čia veikia Nacionalinio muziejaus padalinys **Buvusi areštinė**), o nuo jų link Trijų kryžių kalno aukštyn kilo įtvirtinimai, kuriais buvo apjuosta visa šio kalno viršūnė. Ant Trijų kryžių kalno įrengtas medinis apšildomas blokhauzas (tyrimų metu čia rasta carinių įtvirtinimų liekanų).